

Hamud b. Ukla eř-řuaybi

Ömer Faruk

14 Eki, 2019

<https://ilimvecihat.com>

Bismillâh ve'l-Hamdu lillâh ve's-Salâtu ve's-Selâmu alâ Rasûlillâh.

Künyesi; Ebu Abdillah. Hicrî 1346 (miladi 1927) senesinde Suudi Arabistan'ın Bureyde şehrinin bölgelerinden biri olan Şukka'da doğmuş ve büyümüştür. 6 yaşına geldiğinde okuma, yazma ve hesap işlemlerini öğrenmiştir. Bu eğitimini pekiştirdikten sonra Kur'an okumaya başlamıştır. 7 yaşına gelince o zamanda birçok bölgeye yayılmış olan çiçek hastalığı sebebiyle gözlerini kaybetmiş fakat buna rağmen babasının teşvik etmesiyle Kur'an'ı ezberlemeye azmetmiş ve 13 yaşında iken hafız olmuştur. Kur'an'ı ezberledikten sonra bir çiftçi olan babasıyla birlikte gözlerini kaybetmiş olmasına rağmen güç yetirebildiği kadar tarlada çalışmıştır. [1]

Şeyh yine babasının teşvikiyle ilim talep etmek için hicrî 1367 senesinde Riyad'a gitti. Riyad'a gittiğinde Şeyh Abdullatîf b. İbrahim Âlu's-Şeyh (*rahimehullah*)'ın [2] yanında ilim talebine başladı. Onun yanında Nahiv ilminden "el-Âcurrûmiyye", Akide ilminden "el-Usûlü's-Selâse" ve "el-Kavâidu'l-Erbaa" ve Miras ilminden "er-Rahabiyye" kitaplarını okumuş ve ezberlemiştir. Yaklaşık bir sene sonra; hicrî 1368 senesinde Şeyh Muhammed b. İbrahim Âlu's-Şeyh (*rahimehullah*)'tan ders almaya başlamıştı. Onda ilk olarak Hanbeli fıkhından "Zâdu'l-Mustakni"i; sonra akide kitaplarından "Kitâbu't-Tevhîd", "Keşfu's-Şubuhât", "el-Akîdetu'l-Vasitiyye", "el-Akîdetu't-Tahâviyye", "ed-Durretu'l-Mudîe" ve "el-Fetva'l-Hameviyyetu'l-Kubrâ" yı; hadisten "el-Erbaûne'n-Neveviyye" ve "Bulûğu'l-Merâm"ı ve nahivden meşhur bin beyitlik "Elfiyyetu İbn-i Mâlik"i okumuştur. [3]

Normalüstü bir zekâyaya sahipti. Şeyh Hamûd (*rahimehullah*) aynen şöyle demiştir: "(Az evvel zikredilen) Bu kitapların hepsini Fatiha'yı ezberlediğim gibi ezberliyordum." Talebelerinden Abdurrahman b. Abdilaziz el-Cifn şunları söylemiştir: "...Hatta neredeyse bu metin kitaplarının şerhlerini ezberliyordu... Ona bu metinlerden bazılarını şerhleriyle birlikte okuyordum, çoğu zaman bu metinlerin şerhlerini biz demeden tamamliyordu. Hatta bu kitapların elimizde olan nüshalarındaki hataları belirtiyordu... Bize şöyle diyordu: "Bazen yatsı namazından sonra Şeyh Muhammed b. İbrahim'in misafirhanesinde oturur ve bu iki metni (*yani Zâdu'l-Mustakni' ve Elfiyyetu İbn-i Mâlik'i*) bitirinceye kadar yerimden kalkmazdım." Biri onu dinlediği zaman onda gördüğü üstün zekâdan ötürü tebessüm ederdi. Şeyh Muhammed b. İbrahim (*rahimehullah*) dersini bitirdiği zaman talebeler -ki şu anda yaşayan bazı âlimler de bunların içindedi- Şeyh Hamûd'un yanına gider ve ondan Şeyh Muhammed'in dersini kendileri için tekrar anlatmasını isterlerdi. O da onlarla şakalaşmak için ilk başta bu taleplerini kabul etmez, sonra kalkıp Şeyh'in verdiği dersi tam bir şekilde onlara tekrar anlatırdı.

Şeyh Hamûd hocası Şeyh Muhammed b. İbrahim'in yanında okumaya devam ederken hicrî 1371 senesinde ilk, orta ve lise merhalelerinden oluşan ilk ilmî okul açılmıştı. Bundan sonra Şeyh öğrenimini burada devam ettirdi. Okula başladığında lise 2'ye yerleştirilmişti. 10 gün geçtikten sonra okul müdürünün talimatıyla lise 3'e nakledildi. Muhammed Emîn eş-Şankîti [4] ve Abdulaziz b. Bâz (*rahimehumullah*) bu okulda ders aldığı âlimlerdendir. Ve 1374 senesinde 4 sene süren üniversiteye başladı.

Böylelikle Şeyh ilim tahsilinin tamamını Riyad'da yapmış oldu. Kendisinin belirttiğine göre birçok hocası arasında en çok etkilendiği kişi zamanın Suud müftüsü Şeyh Muhammed b. İbrahim (*rahimehullah*)'tır.

Üniversiteden mezun olduktan sonra Şeyh Muhammed b. İbrahim tarafından kadı olarak tayin edilmişti. Fakat Şeyh Şankîti Şeyh Muhammed'e, onun müderrislik makamına getirilmeyi hak ettiğini, buna ehil olduğunu belirtti ve bunun üzerine hicrî 1376 senesinde ilmî okulda bir sene hocalık yaptı. 1377 senesinde ise üniversitede öğretime başladı ve bu zamandan 1407 senesine kadar müderris olarak devam etti. Bu süre içinde sadece ders vermekle meşgul olmuştur. Şu müstesna ki Şeyh Muhammed onu 1380-1384 yılları arasında Mekke'de hac zamanlarında fetva ve ders vermesi için görevlendirmiştir. Üniversitede; akide, tefsir, fıkıh, ferâiz (miras), hadis, usûl, belağat, nahiv, kısacası bütün ilim alanlarında ders vermiştir.

Abdullah el-Ğuneymân, Salih b. Fevzân ve Selman el-Avde onun talebeliğini yapmış olan meşhur âlimlerdendir. İbn-i Useymîn ve Salih el-Luhaydân'(*rahimehumullah*)'ın üniversitede aslen ders aldıkları hocaları olmadığı zaman çok kere derslerine Şeyh Hamûd girmiştir. Şeyh Ali b. Hudayr el-Hudayr onun yakın talebelerinden olup, onu çokça övmüş ve ilim talebelerini onun yanında okumaya teşvik etmiştir. Ve daha birçok tanınmış ilim ehli Şeyh Hamûd'un öğrenciliğini yapmıştır. Medine İslam Üniversitesi'nin talebi üzerine İbn-i Useymîn, Ebubekr el-Cezâirî, Muhammed Emân el-Câmî, Rabî' el-Medhalî ve daha başka meşhurların üstad derecesine yükselmeleri için hazırladıkları ilmî kitaplarını kontrol edip düzeltmiştir. Yine Şeyh birçok doktora ve mastır kitaplarını kontrol etmiştir.

Şeyh, talebelerinin yetişmesine önem gösteren biriydi. Bunun sadece bir göstergesi, şiddetli sıcağın olduğu zamanlarda ders verirken bazen yüzünden terler akmasına, yorgun, bitkin bir vaziyette olup uykuya ihtiyacı olmasına rağmen sabretmesi ve dersine devam etmesidir. Onu bu hâlde gören bazı talebeleri "Dersimizi gelecek güne de erteleyebiliriz ey Şeyh" der ve o da "Oku! Sen uzaktan geldin" diye karşılık verirdi.

Şeyh âmâ olduğu için okurken ve yazarken bazı kızları ve oğulları ona yardımcı oluyorlardı. Keza bu konuda bazı dostları da ona yardım ediyordu.

Şeyh'in birtakım kitapları, risaleleri, şerhleri, ta'likleri, reddiyeleri ve 100'e ulaşan fetvası bulunmaktadır.

Şeyh Muhammed Emin eş-Şankî (rahimehullah) şöyle demiştir: "Karşılaştığım şeyhlerin en iyisi Şeyh Muhammed b. İbrahim'dir. Karşılaştığım talebelerden en iyisi Hamûd Uklâ'dır." Önceden büyük âlimler heyeti üyelerinden Abdullah b. Kuûd (rahimehullah) Şeyh Hamûd'u "tevhid topu/silahı" diye lakaplandırmıştır.

Mütevazı biriydi. Misafirlerine karşı eli açık biriydi. Fakirlere çokça yardımda bulunur ve bu amelini kendisine en yakın olan kişinin dahi bilmesini istemezdi. Dertliydi, Müslümanların çektiği sıkıntılar sebebiyle çok kere hastalanmıştır.

1417 senesinde 40 günden fazla hapsedilmiştir. [5] Yaşarken ve vefatından sonra ona iftiralar atıldı; tekfirci, aşırı gibi hak etmediği vasıflarla vasıflandırıldı. Allah'a hamdolsun ki talebeleri ve onu sevenler bu karalamalara karşı Şeyhi savunmuşlardır.

Şeyh küçüklüğünden beri çok cesur, korkusuz ve soğukkanlı biriydi. Oğlunun anlattığına göre Şeyh küçükken âmâ olmasına rağmen elini keler deliğine sokar, akrep var mı yok mu diye yoklar ve parmağıyla bir veya iki kerede akrebin iğnesini koparıp atardı. Bir başka oğlu da şöyle anlatır: "Tarlada babamın arkasındaydım, onun tarafına doğru yönelmiş olan bir yılan gördüm ve "yılan!" diye bağırdım. Bana, "hareket etme, yerinde sabit kal" dedi. Ve yılan ona hiçbir zarar vermeden ayaklarının arasından geçip gitti." [6] Nitekim birazdan birkaçını aktaracağımız fetvaları da ve özellikle de meşhur 11 Eylül saldırılarının şer'an caiz olduğunu delilleriyle izah ettiği, bunun caiz olmadığına dair öne sürülen gerekçeleri çürüttüğü ve herkesin gücünün yettiği kadarıyla Taliban hükümetine her türlü yardım çeşidiyle yardım etmesinin vacip olduğunu vurguladığı 26/8/1422 tarihinde yayınlanan 6 sayfalık fetvası da onun cesurluk ve korkusuzluk özelliğini öne çıkarmaktadır. Keza, Taliban'a karşı Amerika'ya yardım edenlerin kâfir olduğunu söylemesi de böyledir. Yine o çok kere fetva vermekten engellenmiş, tehdit edilmiş fakat buna rağmen hiçbir zaman hak olduğuna inandığı bir şeyi söylemekten geri durmamıştır. Ve ilim ehlini de Maide 78-79. ayetlerde bahsedilen İsrailoğulları'nın lanetlendiği gibi lanetlenmemeleri için, bir sıkıntıyla karşılaşacak olsalar dahi hakkı söylemeye teşvik ederdi.

Şeyh Ebu Muhammed el-Makdisî'nin (Allah onu korusun) anlattığına göre Şeyh Hamûd kendisiyle yaptığı bir telefon görüşmesinde onun günümüz tağut

yöneticileri ve onların yardımcıları hakkındaki akidesini savunması ve bu uğurda girdiği hapiste sebat etmesi nedeniyle ona, “Sen Seleflerin başını yukarı kaldırdın.” demiş ve bu itikad üzerinde sebat etmesi için dua etmiştir. Yine Makdisî'nin anlattığına göre Şeyh Hamûd'un talebelerinden birçok kişi kendisini ziyarete gelir ve ona şunu aktarırlarmış: Sınamak amacıyla Şeyh Hamûd'a, sizin Suud Devleti'nin kâfir bir devlet olduğunu ispatladığınız “el-Kevâşifu'l-Celiyye fî Kufri'd-Devleti's-Suûdiyye” isimli kitabınız hakkında sorduk, O da “güzel bir kitap, onu okuyun” dedi. Buna karşılık biz de “fakat ey Şeyh, bu kişi Suud Devleti'ni tekfir ediyor” dedik. Bunun üzerine o da “Bu devlet Müslüman bir devlet mi!” cevabını verdi.

16/4/1423 tarihi esasınca; Şeyhin 23 çocuğu vardır. Bunlardan 11'i erkek 12'si kız'dır. Ve bu çocuklarının dışında Şeyh'in vefat etmiş olan 5 çocuğu daha vardı.

Şeyh Hamûd (*rahimehullah*) Cumayı Cumartesiye bağlayan gecenin yarısında, 4.11.1422/2002 tarihinde vefat etmiştir. Şeyhin bazı talebeleri onun, götürüldüğü hastanede yoğun bakımda olduğu bir sırada zehirli iğne vurularak öldürüldüğünü iddia etmişlerdir. Ebu Muhammed el-Makdisî bu iddianın uzak bir iddia olmadığını söylemektedir. Abdurrahman b. Abdilaziz el-Cifn şöyle demiştir: “Vefatından sonra Şeyh Ali b. Hudayr ile birlikte Şeyhi görmek için odaya girdik ve onu tebessüm eder bir hâlde bulduk.” Şeyhi yıkayıp kefenleyenlerden biri de Şeyh Ali b. Hudayr el-Hudayr'dır. Yine el-Cifn, Şeyhi yıkadıktan sonra sedyeye koyacaklarında azalarının sanki o anda ölmüş gibi hareket edip donuk olmadığını söylemiştir. Cenaze namazı Kasîm'de kılınmış ve burada defnedilmiştir. Birçok âlim ve ilim talebesinin katıldığı cenazesine denildiğine göre yirmi bine yakın veya bundan daha fazla kişi iştirak etmiştir. Hatta cenaze namazına katılamayanlar, defnedildikten sonra bir aya yakın veya daha fazla bir zaman kabri başında namazını kılmışlardır. [7]

Hicrî 1421 senesinin Zilhicce ayında Şeyh Hamûd ile röportaj yapmış olan Abdurrahman b. Muhammed el-Herefî'nin kendisine yönelttiği sorulardan bazılarını ve Şeyhin bunlara verdiği cevapları aktarmak istiyorum:

Soru: Bazı hayır ve salâh ehli kimseler parlamentolara giriyorlar, ta ki bu yerleri terk ettikleri/bıraktıkları zaman meydana gelebilecek şerri hafifletsinler. Parlamentolara girme konusunda görüşünüz nedir? İslah niyetiyle giren bir kimse bu gerekçesi sebebiyle mazur görülür ve ictihad mı etmiş olur?

Cevap: Malum olduğu üzere parlamentolar beşeri kanunlar üzere kuruludur.

Beşeri kanunlara göre iş yapmak yasaklanmıştır, caiz değildir. Bu kanunları hakem seçen kimse kâfirdir.[8] Benim görüşüm parlamentolara girmenin caiz olmadığıdır. Lakin bazı âlimler şöyle demişlerdir: “Şayet parlamentoda çoğunluğun İslamî parlamenterlerde olması mümkünse ve onların bulunması tesir edecek ve laik kanunları iptal edecekse bu caizdir.”

Soru: Bazı İslam devletleri hükümetleri (kendilerini İslam’a nisbet eden hükümetler) şöyle diyorlar: “Eğer şeriatı tatbik edersek öldürülmekten veya savaşmaktan korkuyoruz.” Bu, şeriatı tatbik etmeyi terk etme ve onun yerine başka kanunlarla hükmetme konusunda bir mazeret midir?

Cevap: Allah (azze ve celle) şöyle buyurmaktadır: “*“Ey iman edenler! Yahudi ve Hristiyanları dost edinmeyin. Onların bazısı bazısının dostlarıdır. İçinizden kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. Kalplerinde hastalık bulunan kimselerin “Bize bir felaketin gelmesinden korkuyoruz” diyerek, onların arasında koşuştuklarını (kafirleri dost edindiklerini) görürsün. Umulur ki Allah bir zafer ihsan eder veya katından bir emir (azap) getirir de içlerinde gizlediklerine pişman olurlar.”(Maide 51-52)* Ayette bahsedilenler şöyle diyerek özür beyan ettiler: “*Bize bir felaketin gelmesinden korkuyoruz*” Şayet bu hükümetler Allah’ın (azze ve celle) dininin yanında dursalardı, kâfir devletleri terk etselerdi, onlarla muamelede bulunmayı, onlarla alaka kurmayı bıraksalar ve Allah’tan ve Allah’ın onlara verdiği mal, şehir ve insanlardan yardım isteselerdi Allah’ın düşmanları kâfirlere karşı zafer elde ederlerdi. Elimizde bunu bize gösteren bir örnek vardır; İşte Sovyetler Birliği, Afganistan’la savaştı. Onlarla savaşanlar, malları ve silahları az olan insanlardı. Ama buna rağmen Sovyetler Birliği’ni zelil ve hakir bir hâlde çıkarttılar, hatta devletlerinin parçalanmasına sebep oldular ve devletleri tamamen harap oldu/yıkıldı. O zaman Afganlar kendilerini İslam’a nispet eden devletlerden daha mı çok ve güçlüydü? Hayır. Fakat korku, bitkinlik/isteksizlik, dünya sevgisi ve zevkleri onların (kendilerini İslam’a nispet eden hükümetlerin), beşeri kanunları hakem seçip şeriatı hakem seçmeyi terk etmelerine sebep olmuştur.”

Yine bir soruyu cevaplarken şunları söylemiştir: “...Dolayısıyla beşeri kanunları hakem kılan, sonra da bizler Müslümanız diyenler, işte bunlar (*Nisa 60-61. ayetlerde bahsedilen*) münafıkların iddiası gibi Müslümanlık iddiasında bulunmaktadırlar. Hâsılı kelam, Allah’ın ve Rasûlü’nün hükmünü, hükmüne müracaat edilmekten ve hukuk mahkemelerinden kaldırıp bunun yerine kâfirlerin koyduğu beşeri kanunları getiren biri kâfirdir, küfründe şüphe yoktur. Kim olursa olsun ve beşeri kanunları hakem seçen bu yönetici tağutları hoşnut etmek isteyen (*onların Müslüman olduklarını savunarak tahtlarını koruyan*) mürcie ve onların takipçileri (s(t)elefler) ne derse desin

kâfirdir. Bu mürchie kimseler bu yöneticilerin yaptıklarının küfür olmadığını söyleyerek onları hoşnut etmek istiyorlar. Bu kanunları hakem seçen biri nasıl Müslüman olabilir...”

Kendisine yöneltilen; “Şu zamanda gördüğümüz cihadı terk etmenin ve mücahidleri terörist olarak itham etmenin hükmü nedir?” sorusunu cevaplarken şunları söylemişti: “...Ümmet cihadı terk ettiği, ondan yüz çevirdiği zaman ve düşmanların Müslümanların beldelerinde fesad çıkartmalarına sessiz kalıp ayaklanmadıkları ve cihad etmedikleri zaman - Rasûlullah’ın şiddetli bir tehdit gayesiyle söylediği ifadesiyle- dinlerinden çıkarlar. Çünkü Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: “(Bir faiz çeşidi olan) “Îyne” yöntemi ile alışveriş yaptığınız, ziraat işiyle meşgul olduğunuz, bu işi gaye edindiğiniz ve (böylece) cihadı terk ettiğiniz zaman Allah size çıkarmayacağı bir zillet musallat eder, ta ki dininize (başta cihad olmak üzere dininizin emirlerine) dönünceye kadar.” (Ebu Davud)

Şeyh Hamûd (*rahimehullah*)’ın hâkimiyet ve cihad meseleleriyle ilgili makale ve fetvaları için dileyenler www.al-oglaa.com isimli resmi sitesine bakabilirler.

[1] Daha sonraki zamanlarda da tarla işleriyle meşgul olmuştur.

[2] Şeyh Abdullatîf, zamanın Suud müftüsü Şeyh Muhammed b. İbrahim (*rahimehullah*)’ın kardeşidir. -Şeyh Hamûd’un deyimiyle- Şeyh Abdullatîf özellikle Ferâiz (miras) ilminde âlimdi ve bu ilimde eşi yoktu. Gözleri zayıf görüyordu.

[3] Şeyh Hamûd (*rahimehullah*) “el-Akâdetu’t-Tahâviyye”, “ed-Durretu’l-Mudîe” ve “el-Fetva’l-Hameviyyetu’l-Kubrâ” kitaplarını bu hocasında tek olarak okumuştur. Diğer kitapları ise program dâhilinde okutulan kitaplar arasında olduğu için başka talebelerle birlikte okumuştur.

[4] Şeyh Hamûd Şeyh Şankîtî’den üniversitede ders almasının yanı sıra evde de ondan tek başına Usûl ve Mantık ilimlerinde günlük özel dersler alıyordu. Kendi ifadesiyle Şeyh Şankîtî onu çocuğu olarak görüyor ve ona kendi çocukları gibi muamele ediyordu.

[5] Şöyle demiştir: “Hapiste iken Kur’an’ı kırk kere hatmettim.”

[6] Ayrıca Şeyh, bir âmânın yapması anormal karşılanacak işlere kalkıştırdı. Yazının uzamaması için bunları burada zikretmedik. Merak edenler Abdurrahman b. Abdilaziz el-Cifn’in “Înâsu’n-Nubelâ fî Sîrati Şeyhina’l-Uklâ” (sy:19-21) isimli kitabına bakabilirler. Bu kitapta Şeyhin hayatının anlatılmasının dışında onun hakkında yazılmış övgü içerikli yazılar ve kasideler/şiiirler de bulunmaktadır.

[7] Bunun caiz olduğuna dair fıkıh kitaplarına müracaat ediniz.

[8] Şeyh Hamûd (*rahimehullah*) “Fetvâ fi’t-Tehâkumi ilâ’l-Kavânîni’l-Vad’iyye” başlıklı fetvasında şöyle demiştir: “...Bu söylediklerimizle ortaya çıkıyor ki Allah’ın indirdiğinin dışında başka bir hükümle hükmeden kimse bir veya iki yönden küfre girer: **1)** Eğer kanun koymuşsa kanun koyma yönünden. **2)** Eğer hükmetmişse hükmetme yönünden.”